

Katka Toufarová: Hledání ztraceného ráje

*Až bude Karlův most zarostlý travou
Přijď má milá zahnat prutem husy
Až bude Praha v lesích
Zamiluji se do Rusálky
Až bude v týnském chrámu zpívat slaviček
Pojď si ho poslechnout a nech doma výmluvy
Až vyjdou tři králové přímo z vězení
Všecky zvony budou zvonit tak jako dnes
Až budou růst na balkonech vyšíváné stromy
Bude tam vytrubovat pastýř svou písničku
Až si dáš za klobouk bouři nebo alespoň blesk
Bude konec světa nebo teprve začátek
(Vítězslav Nezval – Až, Praha s prsty deště, 1936)*

Povím ti příběh o komfortu, nestabilitě, lidský ješitnosti a hrdosti, která mě kdysi dohnala až k tomu se sebou něco dělat. Než se tak ale stalo, žila jsem pusto prázdným životem bez jakýchkoli radostí, lásek, milostí, bez smyslu.

I.

Beton ve městě, město v betonu. Značka na konci ohraničuje plochu tvojí fantazie. Zohýbaná větrem a nákladňáky říká ti: „Otoč se a znovu přemýšlej, proč nejdeš dál. Však za mnou kvete toho tolik! Příroda a s ní život, který jsi nikdy nezažil.“

Doma mi vždycky říkali, že mám bejt spisovatelkou, protože mám tolik fantazie, že by mě stejně jinde nechtěli.

Život v betonu, beton v životě. Koukáš na něj odmala, cos vylez z nemocnice, až do tý doby, než naposled v betonové peci v prach se obrátíš. Vzpomínáš na značku, která se mezitím stala nadějí a svobodou. Proč ses otočil a nešel dál? Proč jsi před ní stáhl ocas mezi nohy a úzkostně se vrátil do komfortní zóny betonu? Skončil ti chodník?! Skončil ti beton?! Má někdo přijít a značku odnést, nebo co?!

Pandořina skříňka se nade mnou pootevřela ve chvíli, kdy jsem se nastěhovala sem do (název města). Snad na rozdíl od vesničky, ze které jsem přišla, v tomhle městě panuje

absence společného nepřítele. Všichni jsou si nepřátelé navzájem, každý v něčem soutěží s tím druhým, jen občas si vytvoří svůj vlastní tábor, kam si třeba někoho i přizve, následně se mu na něm něco nelíbí a zase bloudí sám. Něco jako by bylo ve vzduchu, nějaká nemoc přenosná z přítele na přítele, z matky na dítě, z milence na milence, ... Přitom se společně plavíme na dřevějíci lodi, ale každý vyskočí nebo vystoupí jindy. Jeden se snaží díry zalepit, druhý je naschvál dělá a třetí si donese židli, aby viděl, co ti šašci dělají.

Přestěhovala jsem se do (název města), abych našla něco nového do života, všichni z vesnice mi popřáli štěstí a skoro mi až záviděli. Zrovna jsem měla dodělanou vejšku a naivně plánovala kariéru v účetnické firmě. Zůstávám v (název města), kdyby si na mě ten život ještě myslel, abych se s ním, nedej Bože, neminula. Ze strany na stranu koukám každyčkový den po troše vzrušení, po vymanění se z rutiny jak křeček v kolečku. Zkárovaná ve volných odpoledních, o víkendech vlastně od rána do večera. Netuším, co budu dělat za hodinu, zítra? Většinou se řídím velikostí hromady papírů na mém stole v práci. Občas to zabere „jen“ celou pracovní dobu, ale jindy po mně šéf chce, abych to, do prdele, dodělala, když chci být ta slavná ekonomka. Lidi z vesnice by na mě nebyli pyšní. Ještě že se s nima už neuvídím! Nikdy jsem je neměla ráda.

Nemyslím si, že jsem nutně dobrá nebo špatná osoba. Vždycky mi jde jen o to, aby zítřejší (jméno) byla lepší než ta včerejší. Večer si tak pokaždý šeptám do ucha: „Chtěla bych alespoň trošinku štěstí!“ A můj vnitřní hlas mi odpoví: „Nemyslíš si, že si to už nezasloužíš.“ Jako kdybych všechny záložní zdroje už vyčerpala a moje vlastní já to moc dobře vědělo. S lidma v práci je to občas dobrý, občas špatný, asi jako se všema všude. Našla jsem si tam pár fajn kousků, se kterými chodím každou sobotu v sedm večer do místní hospody, úplně opuštěný na kraji města, avšak navštěvovaný pořád jinými lidma, hlavně v létě, protože kolem vede cyklostezka. Teď v sobotu a během týdne na konci zimy tady ale nikdo, kromě nás, není.

S majitelem, (jméno) se jmenuje, se dobře znám. Mladý kluk, je mu asi 32. S hospůdkou začal někdy před dvěma a půl lety a pořád si myslí, že to ještě rozjede. Vlasy si moc nečeše, pokaždý nosí tu stejnou světle modrou bíle pruhovanou ošuntělou košili bez jednoho knoflíku na levém rukávu. Košile je dvakrát větší než on a pod ní má pokaždý jiný tričko. Nejspíš na to má nějaký systém. V pondělky jednobarevný, úterky a čtvrtky něco se zvířetem a pátky s výstřihem do V. Víkendy, kdy je víc lidí, trička nemají potisk žádný, asi aby vypadal důstojněji sám pro sebe, ta košile mu to ale stejně kazí. Kalhoty mají rozpis stabilní. Barva černá, nohavice dlouhé ať je teplo, nebo zima, velikost tentokrát jen o jednu větší, kapsy velké, aby v nich mohl nosit každý fragment života, jenž ho přes den potká. Celý

útlý pas objímá černež kus provazu nahrazující pásek. Ještě jsem ho neviděla nosit jiný boty než konversky.

Takhle nás vždycky v sobotu vítá s úsměvem a hadrem v ruce utíraje stejnej stůl, ke kterému si pokaždý sednem a probíráme ty stejny problémy pořád dokola. Občas se objeví něco novýho, nač si stěžovat.

Sem tam hraje v rádiu playlist, kterež jsem (jméno) před půl rokem vytvořila. Obsahuje jeho i moje smutně oblíbený písničky. Cítím se líp, když vejdu dovnitř a hraje nějaká z těch melancholicekež písniček, stává se to čím dál častěji. Přesně v ty večery nebo odpoledne u něj nechám půlku svejch věcí a minimálně jednu ponožku, rozcuchaná, s kocovinou se vracím v dopoledních hodinách následujícího dne, stále bolestivě opilá, nelitujíc jedinýho rozhodnutí, který jsem zase zvládla udělat. Nejspíš na to mám dost velký ego či sebevědomí, jak mi dost lidí často říká. A já jim věřím. Přeci jen, nemám důvod nesouhlasit, nerada bych lhala.

Nesnáším město, nesnáším beton. Slova přišla a odešla, ale já sedím nemocná sama uprostřed ničeho. Nemocná lidma, městem, betonem. Potřebuju změnu, ale čekám, až přijde sama.

Co se mnou to všemi vyhledávané, obdivované město snů provedlo! Bývala jsem šťastná, vtipná, mentálně zdravá, kreativní, milá na lidi! Každěž den v práci se chci zeptat svojí židle, stolu a oblíbenýho hrníčku na kafe, co si o tom všem myslí. Dostala bych odpověď, kterou celou dobu hledám, kterou chci slyšet, ale můj vlastní hlas to už dávno vzdal... Že mám třeba odejít, vrátit se ke svý původní „přirodní podstatě“ a překonat iluzi značky na konci města. Co když začnu žít ve svým světě, budu vykořeněna z populárních názorů a zvyklostí lidí v tomhle bohapustým městě. Bylo by mi tak dobře! Snad bych se konečně necítila jak ve snu, jiný realitě, iluzi...

II.

Nic nebude nikdy nic víc než nic. Město. Centrum lidský činnosti, která není vždy a každým žádaná. Činnosti, který se snažím bezúspěšně utýct, ale nemám kam. Protože vše, co za celež den opakovaně a rutinně zjistím je, že sama nejsem nic a lidé se mi to snaží zákonitě dokázat. Táta říkával: „Když nevíš, co máš dělat, udělej něco hezkého pro někoho jiného. Lidi budou rádi a jednou se ti to vrátí.“ Snad měl pravdu, ale v tom případě na mě někde čeká vila a dva sportáky. Kolikrát mi jakákoli snaha přijde zbytečná, když z toho stejně žádněž prospěch nemám. Sem tam mi jakýsi střípky štěstí vesmír vrátí, třeba když mě nepřejede auto při noční cestě domů od (jméno), když opravdu odmítám lidský kontakt a za celý den nemusím mluvit

ani jednou s šéfem, když mi matka jeden celý den nezavolá, jak se mám, když se na mě malá holčička na ulici usměje, protože asi vidí, jak blbě mi je, když se mi něco povede a lidi mě za to pochválí, když má hlava konečně přestane bolet po urputně dlouhý době, když nemám v pondělí po propitým víkendu kocovinu, když vyhraju hodně vysokou částku v Sazce nebo když se za celý den nerozbrečím. Moc ráda pak věřím na náhody, jež se stávají v návaznosti původního dobrého úmyslu jednání. Jedna z mých největších životních jistot ale zůstává, že mě určitě vždycky někdo zklame nebo se něco posere.

To jsem byla zase jednou v neděli u (jméno). Přesně nevím, kolik jsme toho vypili, ale když jsme seděli na zahradě na lavičce a kouřili, najednou jsem začala cosi mudrovat:

„Umírám s umírajícím a rodím se s právě omytým dítětem, nejsem obsažena mezi svým kloboukem a botami, jak píše strejda Whitman. Tak se kolem sebe koukni! Jsme doslova na létajícím šutru ve vesmíru, cítíš vítr, vidíš hvězdy. Husí kůže na rukou nám oběma poradí, že je čas jít zpátky dovnitř a odevzdat se teplu a pohodlí. Ale počkej, počkej! Poslouchej ještě jenom trošičku,“ chytila jsem ho za rameno, „protože jestli tohle všechno nemiluješ, proč by ses chtěl ráno zvednout z postele?“

Spíš proč já už dlouho nechci...

III.

V pondělí jsem ještě šla do práce. Hromada papíru z mého stolu byla mnou nenápadně rozdělena na stoly mých kolegů, když šli kouřit. Vůbec si toho nevšimli, hlupáci. Teď už mě tu vopravdu nic nedrží. Přeci jen už mám sbaleno, letenky koupený, pojištění zaplacený, účty vyřízený, letadlo odlítá až v úterý v osm, v Tallinu přistane kolem oběda, najdu si ubytování a hned další den podél severního pobřeží Estonska divočinou (a trajektem) až na Saareemu... pak už uvidím, co mě bude na ostrově čekat.

Cesta je cíl. Plánuju výpravu pojmout jako spirituální očistu. Stanu se svým vlastním průvodcem při všech zdarech i pádech, bude to dobrodružství a o svejch úmyslech nikomu nic neřeknu. Když něco poseru, bude to jenom moje vina. Snad je to dětinský, naivní a troufalý, ale je to to jediný, co mě dokáže zachránit. A tak jsem podruhé v životě vzala něco vážně.

IV.

S dalším krokem mi bosý chodidlo po slizký kládě sklouzlo znovu do hlubokého bahna mezi dvěma kameny. Málem jsem neudržela batoh na zádech a boty v ruce. Chtěla jsem to úplně vzdát, lehnout si přímo na místě, kde jsem zrovna byla a oddat se síle proudu řeky, se kterým jsem doteď bojácně bojovala. Nedokázala jsem si vybrat správný místo, kam položit svou

důvěru, a tak jsem po kolena od bahna. Co už, dvakrát měř, jednou věř, jak říká táta. Přešla jsem. Bláto ať na kalhotách zůstane, zaschne, potom jde dobře sloupnout, jak strup. Začíná vanout noční vzduch, den pomalu končí, ale snad ho ještě hodinka zbejvá. Žáby, pozorujíc mě jako bych byla jedna z nich, nejeví zájem o moji existenci. Nacházím tak neuvěřitelnou útěchu.

Při mým několikaletým pobytu v (název města) jsem si snad jen čtyřikrát udělala nějaký výlet do přírody. S tátou jsme jezdívali každíček víkend někam do lesů, až mě to kolikrát štvalo. Zvířata, dřevo, sníh v zimě, spadený stromy po bouřce, oheň, šumění listů, to všechno miluje. Ráda si na něj vzpomenu, zastesknu.

Je skoro tma, rozbiju stan, sním nějaký zbytky, co ještě najdu v batohu.

Už přes dva týdny jsem si nevzpomněla na nic, co mi v (název města) leželo v hlavě na denní bázi. Nevím, jak se tam lidi mají, kdo s kým spí nebo nespí, je mi to jedno. Nejspíš bude na čase se vrátit zpátky, ale teď ještě ne. Nebo už není čas ani cesta na to se vrátit zpět? Vrátit čas...

V.

Otevřely se dveře autobusu a po vyplutí z davu mačkajících se lidí jsem byla zpět. Umřela jsem s umírajícím, zrodila jsem se s právě omytým dítětem, jsem plně obsažena mezi svým kloboukem a botami. Jsem zpět v (název města). A teď? Jsem šťastnější? Nevěřím, že by mi snad alkohol ještě někdy chutnal a sex představoval něco tak vzrušujícího. Věřím, že konečně najdu, co mi chybělo. Právěho přítele – milujícího člověka, se kterým bych život a veškerý jeho radosti mohla sdílet. Možná si ho ve svém „táboře“ nechám i dýl než kohokoli předtím. Bohové lásky, ochraňujte mě v tenhle zvrácený čas! Už se nikdy nevrátím tam, kde jsem začala, přece je to nemožné.

Autobusové nádraží je hned u hlavní silnice. Když jsem přecházela na druhou miň rušnou stranu, spatřil mě kolega z práce. Nikdy se se mnou moc nebavil, ale pokaždý jsme si vyměnili ten nejzáhadnější a nejmilejší pohled, jaký jsem za ten den mohla zažít. Snad na to jsem se znova těšila. Vyběhl za mnou doprostřed přechodu a vlastním údivem nad tím, co dělá, se zaraženě zastavil.

Po hlubokém nádechu spustil: „Všichni se o tebe báli, chápeš? Nemůžeš jen tak zmizet na měsíc a půl! Ublížila jsi hodně lidem.“

Na což jsem mu klidně a shovívavě odvětila: „Občas prostě musíš vzít zodpovědnost za svoje vlastní štěstí.“

„Nemyslíš si, že je to trochu sobecký?“

Kolem začaly troubit auta, ale ani jeden z nás si toho nevšímal. Nikdo kromě nás dvou totiž nemohl chápat, co za dlouho očekávaný okamžik se děje.

„Nevím, co bych ti řekla... Poprvé v mém životě jsem šťastná a nebudu se kvůli tomu cítit špatně. Dá to hodně času, uvědomit si, jak moc mizerně se v životě máš, a ještě víc času pochopit, že to tak být nemusí. Jen až všechno vzdáš! Jen až všechno vzdáš, můžeš začít hledat cestu, jak z toho ven, jak být znova šťastný. Některá sbohem ti pomůžou být svobodný, naučíš se tak milovat svou vlastní přítomnost.“

„... chybělas mi.“